

Overzicht van de ontwikkelingen op het gebied van privacy en informatiebeveiliging na de introductie van de AVG

Veel werk verricht

---

1. Veel werk verricht
2. Duidelijkheid
3. Tot slot

Veel werk verricht

Introductie van AVG

De AVG (Algemene verordening gegevensbescherming) is op 25 mei 2018 van kracht geworden. Alhoewel deze verordening voorafgaand aan deze datum een overgangperiode van twee jaar kende, stond 2018 voor veel organisaties volledig in het teken van de AVG. Op 16 mei 2018 volgde in Nederland nog de Uitvoeringswet AVG.

De volgende punten zijn voor velen herkenbaar en kenmerken de drukte die men heeft ervaren:

- Functionarissen gegevensbescherming (FG) werden aangesteld;
- procedures en beleid werden ontwikkeld;
- vele werknemers werden getraind;
- tot verdriet van velen mochten sommige persoonsgegevens niet langer worden bewaard of commercieel worden ingezet;
- op websites moesten bezoekers te pas en te onpas toestemming geven voor cookies;
- (veelal SaaS / cloud) diensten van leveranciers werden nagezien, waarvoor vele verwerkerovereenkomsten werden afgesloten;
- klanten werden benaderd om toestemming te geven voor het gebruik van hun persoonsgegevens;
- privacy policies werden op websites geplaatst;
- mensen die al tijden nieuwsbrieven ontvingen, werden verzocht daar toestemming voor te geven;
- DPIA's werden geïntroduceerd;
- duizenden datalekken werden in allerijl gemeld;
- een enkeling had nog tijd voor een audit.

Veel werk verricht

Stroomversnelling

De strekking van veel zaken ten aanzien van de bescherming van persoonsgegevens in enge zin en informatiebeveiliging in brede zin, waren al eerder verwoord in andere wet- en regelgeving.

- Uiteraard hadden we de Wbp (Wet bescherming persoonsgegevens) met de meldplicht datalekken.
- Daarnaast wil elk zichzelf respecterende organisatie haar bedrijfsgeheimen (waaronder veelal persoonsgegevens) beschermen, waar de Wet bescherming bedrijfsgeheimen betrekking op heeft.
- Tevens wordt in artikel 2:393 van het Burgerlijk Wetboek verwezen naar de "*betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking*" in het kader van het onderzoek door een accountant naar de jaarrekening, oftewel; de informatiebeveiliging.

Door alle aandacht voor de AVG is de bewustwording rondom privacy en informatiebeveiliging in een stroomversnelling gekomen.

Veel werk verricht

Niet alle ophef was nodig

In de aanloop naar mei 2018 was op websites, in kranten en op straat de AVG hét gespreksonderwerp van de dag. Op 3 augustus 2018 schreef De Volkskrant "*Tweede Kamer is bestuurlijke rommel bij Autoriteit Persoonsgegevens zat*"¹ en 26 september 2018 kopte de Telegraaf "*Heel Holland hannest met AVG: 'Het is doorgeslagen'*"². De auteurs in het Financieel Dagblad kijken in een aantal artikels genuanceerd naar deze drukte: "*Angst voor privacywet AVG blijkt ongegrond*"³ en "*Paniek rondom nieuwe Europese privacywet is helemaal niet nodig*"⁴.

Wel of geen terechte ophef, volgens de AP was het jaar 2018 een mijlpaal voor de bescherming van de privacy. Uit het jaarverslag⁵ van de AP blijkt dat 94% van de mensen zich zorgen maakt over de bescherming van hun persoonsgegevens.

Maar wat heeft de AVG sindsdien opgeleverd? In dit artikel blikken we terug op afgelopen periode waarin veel werk is verricht door organisaties, de bewustwording is vergroot en de AP met de AVG te maken kreeg.

Veel werk verricht

Drukke tijden voor privacy officers, adviseurs, juristen en FG'ers

Wat de AVG in ieder geval heeft opgeleverd, is veel werk. Consultancybureaus en organisaties zelf waren massaal op zoek naar privacy officers, adviseurs, juristen en FG'ers. Adviseurs werden spontaan opgeleid en organisaties stuurden werknemers naar diverse cursussen. Alleen al bij de AP⁵ waren er in 2017 109 fte in dienst, in 2018 nam dit toe naar 157 fte. De AP heeft in 2018 ruim EUR 200.000 uitgegeven aan opleiding en ontwikkeling van het personeel.

Op grond van artikel 37 van de AVG is het aanstellen van een FG verplicht bij bepaalde organisaties cq. activiteiten, bijvoorbeeld organisaties die vanuit hun kernactiviteiten op grote schaal individuen volgen of diens activiteiten in kaart brengen, organisaties die op grote schaal bijzondere persoonsgegevens verwerken en dit een kernactiviteit is en organisaties die persoonsgegevens van strafrechtelijke aard verwerken. Overige organisaties hoeven geen FG aan te stellen, maar dit kunnen zij wel vrijwillig doen.

Duidelijkheid

---

1. Veel werk verricht
2. Duidelijkheid
3. Tot slot

Duidelijkheid

Vragen over theoretische tekst

Wat de AVG nog meer heeft opgeleverd, zijn veel vragen hoe de theoretische tekst van de verordening moet worden geïnterpreteerd en hoe deze in de praktijk moet worden toegepast:

- Hoe moet de net aangestelde FG aan de slag gaan?
- Waar moet de FG in de organisatie worden geplaatst?
- Wat moet er gebeuren om de organisatie niet enkel op papier, maar ook in de praktijk AVG-proof te maken?
- Vanuit verschillende hoeken vragen privacy experts zich af hoe een DPIA moet worden uitgevoerd.
- Hoe moeten organisaties omgaan met inzageverzoeken als de privacy van werknemers in het gedrang lijkt te zijn?
- Er waren onduidelijkheden hoe men moest omgaan met persoonsgegevens in het kader van enquêtes, petitie's, verkiezingen en het publiceren van foto's van bijeenkomsten.
- Tevens leefden er vragen over hoe moest worden omgegaan met het berichtenverkeer uit WhatsApp en mail tussen burgers en overheden.

Volgens MKB Nederland⁶ leeft 99% van de midden- en kleinbedrijf de wet niet na, vanwege vage en te ver strekkende bepalingen. Er leefden veel vragen waar de verordening niet altijd een duidelijk antwoord op geeft.

Duidelijkheid

Hoop op jurisprudentie

Vele juristen hoopten dat uit het toezicht door de AP jurisprudentie zou voortkomen, om zo meer duidelijkheid te krijgen.

- De Hoge Raad heeft sinds de inwerkingtreding van de AVG vijf arresten gewezen, die vooral zien op de Wbp (Wet bescherming persoonsgegevens). Van echt baanbrekende jurisprudentie is ondertussen nog geen sprake.
- De Raad van State heeft over dit onderwerp zeven uitspraken gedaan in afgelopen periode. Ook in deze uitspraken ging het vooral over de Wbp en is er niet veel uitleg gegeven over het toepassen van de AVG in de praktijk.
- In de jurisprudentie van lagere instanties waren er drie voor de AVG interessante uitspraken. De uitspraak van de rechtbank Amsterdam Sanoma/Partner Dionne Stax over de privacy van een partner van een bekende Nederlander, een uitspraak van de civiele rechter op 22 mei 2019 en een uitspraak van de bestuursrechter op 28 mei 2019 omtrent schadevergoedingen.

Duidelijkheid

Interessante uitspraken

Wat een interessante uitspraak van de Rechtbank Amsterdam was op het gebied van de AVG, is de zaak Sanoma/Partner Dionne Stax. Hier stond de vraag centraal of een tijdschrift de foto, naam, beroep, woonplaats en vestigingsplaats mocht publiceren van de partner van een bekende Nederlandse presentatrice. Volgens de partner van de presentatrice handelt het tijdschrift in strijd met de AVG door zijn persoonsgegevens te verzamelen, te gebruiken en te bewaren.⁷ Naar het oordeel van de Rechtbank handelt het tijdschrift niet in strijd met de AVG. Artikel 43 Uitvoeringswet AVG bevat namelijk uitzonderingen voor de verwerking van persoonsgegevens voor uitsluitend journalistieke doeleinden. Dat een tijdschrift ook een commercieel doel dient, maakt dit niet anders.⁸

In een recentere uitspraak van de Rechtbank Amsterdam is een soortgelijke vraag onderwerp van geschil geweest, alleen ging het niet om een tijdschrift maar om een publicatie op een website. Hierbij ontstond de vraag wanneer iets als journalistiek kan worden bestempeld. Journalistiek is niet een term die in de AVG of Uitvoeringswet AVG is gedefinieerd. Naar het oordeel van de rechter staat in overweging 153 van de AVG: "*Gelet op het belang van het recht van vrijheid van meningsuiting in elke democratische samenleving, dienen begrippen die betrekking hebben op die vrijheid, zoals journalistiek, ruim te worden uitgelegd.*"⁹ De rechtbank gaat er op basis van de thans beschikbare gegevens vanuit dat er sprake is van een verwerking met een uitsluitend journalistiek doeleinde. Of het hier wel 'goede' journalistiek betreft, hetgeen volgens verzoeker niet het geval is, doet hierbij niet ter zake.

Duidelijkheid

Schadevergoedingen

De civiele rechter heeft op 22 mei 2019 uitspraak gedaan waarbij schadevergoeding is toegekend. In deze zaak ging het om publicatie van foto's. Een oud-werknemer heeft geconstateerd dat zijn foto al een aantal jaar werd gebruikt op de internetsite, busjes, vrachtwagens en reclamespots van zijn oude werkgever. De werknemer heeft toestemming gegeven voor het gebruik van zijn foto voor interne doeleinden, maar niet voor commerciële of promotionele doeleinden. De rechter heeft daarom EUR 5.000 aan schadevergoeding toegekend voor onrechtmatig gebruik van de foto, omdat toestemming voor het maken van een foto geen toestemming voor publicatie van de foto hoeft te betekenen. Indien een toestemming voor publicatie ontbreekt, toetst de kantonrechter of het recht op privacy zwaarder weegt dan het recht op vrijheid van meningsuiting.¹⁰

Op 28 mei 2019 heeft de bestuursrechter ook een uitspraak gedaan en een schadevergoeding toegekend. Bij deze zaak heeft de rechter gemeente Deventer veroordeeld tot het betalen van EUR 500 aan schadevergoeding aan een man van wie de gemeente de naam en woonplaats doorspeelde naar tientallen andere gemeenten.¹¹ Naar het oordeel van de rechtbank is de man als gevolg van dat onrechtmatige besluit in zijn persoon aangetast wegens verlies van controle over zijn persoonsgegevens. De man heeft geen toestemming gegeven voor de doorzending van zijn persoonsgegevens. De gemeente heeft niet onderbouwd waarom de verwerking noodzakelijk is voor de vervulling van een publiekrechtelijke taak. De rechtbank heeft geoordeeld dat andere bestuursorganen geïnformeerd konden worden zonder het vermelden van de persoonsgegevens (naam en woonplaats) van betrokkene. Hierdoor zijn de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit geschonden.¹²

Duidelijkheid Bewustwording

Wat de AVG verder heeft opgeleverd is bewustwording. Dit is in 2018 ook een groot aandachtspunt van de AP geweest.

- Volgens de AP is er bewust veel geïnvesteerd in voorlichting en advisering om organisaties en personen te laten wennen aan de AVG.⁵ De bewustwording van privacy en informatiebeveiliging is ook door diverse andere factoren vergroot, namelijk adviseurs die waarschuwen voor gevaren en grote incidenten en een aantal grote hacks en datalekken die de media hebben gehaald.
- Ook het interne beleid van veel organisatie is aangepast, zoals het nemen van maatregelen op het gebied van informatiebeveiliging.

Uit onderzoek van de Europese Commissie¹³ blijkt dat de kennis over de AVG onder de ondervraagden in Nederland op een aantal vlakken hoger dan het gemiddelde in Europa ligt:

- Zo'n 60% heeft gehoord over de AVG en dat nog eens 27% aangeeft precies te weten wat het is.
- Tevens weet 57% dat er een publieke autoriteit is ten behoeve van de bescherming van de rechten ten aanzien van persoonsgegevens en nog eens 25% geeft aan te weten welke autoriteit dit is.
- Ook blijkt dat Nederlanders relatief veel weten over de rechten die zijn uit hoofde van de AVG (artikel 15 en verder) hebben en zij hebben eveneens relatief vaak van deze rechten gebruik gemaakt.

Duidelijkheid

Beperkt aantal boetes en dwangsommen

Nu de AVG en AP vaak in één adem wordt genoemd met boetes, blijkt de AP daar afgelopen periode terughoudend in te zijn geweest. Dit is in lijn met de andere mogelijkheden die de Europese Commissie¹⁴ beschrijft: waarschuwing, berisping en opschorting van gegevensverwerking. De AP heeft veel waarschuwingsbrieven aan organisaties gestuurd en gesprekken gevoerd. Daarmee beoogde de AP te bevorderen dat bedrijven en organisaties zich aan de AVG houden en hier actief mee aan de slag gaan. Dat het niet enkel bij waarschuwingsbrieven en gesprekken bleef, blijkt uit de opgelegde sancties aan de Belastingdienst, het UWV en de hoogste opgelegde boete tot nu toe aan Uber. In november 2018 is aan Uber een boete opgelegd van EUR 600.000. Dit bedrijf liet na om binnen 72 uur een gigantische datalek te melden, waardoor persoonsgegevens van 57 miljoen personen openbaar werden. De AP heeft een aantal dwangsommen opgelegd, zoals EUR 48.000 aan Theodoor Gilissen Bankiers¹⁵ en EUR 50.000 aan Menzis¹⁶.

In maart 2019 heeft de AP de boetebeleidsregels¹⁷ aangepast, omdat de oude regels betrekking hadden op overtredingen van eerdere wetgeving. Conform de AVG zijn er twee categorieën van overtredingen en bijbehorende maximale boetes.

- Een boete van maximaal 10 miljoen euro of maximaal 2% van de wereldwijde jaaromzet van een onderneming kan opgelegd worden aan de eerste categorie, degenen die persoonsgegevens verwerken. Ook wel 'verantwoordelijken' genoemd.
- Een boete van maximaal 20 miljoen euro en 4% van de wereldwijde jaaromzet van een onderneming kan worden opgelegd als een verantwoordelijke de beginselen of grondslagen van de AVG schendt. Om tot een daadwerkelijk hoogte van een boete te komen, kijkt de AP naar de aard, zwaarte, duur en ernst van de geschonden norm, alsook naar de verhouding tot de andere normen in het gegevensbeschermingsrecht.

Duidelijkheid

Grootste deel van datalekken in Nederland gemeld

Tot slot heeft de AVG ook veel datalekken opgeleverd, althans de meldingen daarvan. In geheel Europa zijn er in totaal 59.00018 datalekken zijn gemeld. Volgens de AP¹⁹ zijn er in Nederland circa 21.000 meldingen over datalekken ontvangen in 2018.

Opvallend is dat Nederland met een aandeel van circa één derde koploper is op het gebied van datalekmeldingen. Dit kan komen door de investeringen van de AP in de bewustwording dat aan de AVG dient te worden voldaan. Wat ook mee kan spelen is dat organisaties voor de zekerheid het datalek melden, om te voorkomen dat zij een boete zouden krijgen wanneer zij dat hadden nagelaten, terwijl dit wellicht niet in alle gevallen nodig was geweest. Andere oorzaken kunnen zijn dat Nederland eerder (vanwege de Wbp) al bekend was met de meldplicht of dat het in sommige landen nog niet goed mogelijk was om een datalek te melden. Dat niet alle landen even voortvarend zijn, blijkt²⁰ uit het feit dat tot voor kort drie landen nog geen nationale wetgeving hadden geïmplementeerd zoals Nederland middels de Uitvoeringswet AVG heeft gedaan. Een gedegen onderzoek naar een verklaring hiervoor ontbreekt vooralsnog.

Tot slot

---

1. Veel werk verricht
2. Duidelijkheid
3. Tot slot

Tot slot

Samenvatting

Wij hebben tot op heden weinig baanbrekende jurisprudentie, dwangsommen en boetes gezien. Wel zijn er schadevergoedingen toegekend. In de media wordt veel geschreven over datalekken waarbij vele persoonsgegevens buit zijn gemaakt. Ons inziens heeft de AVG tot nu toe vooral tot veel bewustwording geleid, zowel ten aanzien van privacy als informatiebeveiliging. Daarnaast hebben organisaties veelal beleid ten aanzien van informatiebeveiliging en privacy geïntroduceerd.

HODARI ondersteunt organisaties om aantoonbaar in control te komen zodat zij aan kunnen tonen dat zij aan wet- en regelgeving voldoen. Zodoende heeft HODARI diverse organisaties begeleid om te voldoen aan de AVG. Op basis van onze eigen ervaringen, uitspraken, onderzoek en recente publicaties, kijken wij in dit artikel terug op de ontwikkelingen op het gebied van privacy en informatiebeveiliging na de introductie van de AVG

Uiterlijk 25 mei 2020 dient de Europese Commissie een verslag uit te brengen over de evaluatie en de toetsing van de AVG.

Tot slot

Bronvermelding

---

1. "*Tweede Kamer is bestuurlijke rommel bij Autoriteit Persoonsgegevens zat*", de Volkskrant, D. Mebius, 3 augustus 2018, <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/tweede-kamer-is-bestuurlijke-rommel-bij-autoriteit-persoonsgegevens-zat~b34f71f1>
2. "*Heel Holland hannest met AVG: 'Het is doorgeslagen'*", Telegraaf, D. van Dam, Telegraaf, 26 september 2018, <https://www.telegraaf.nl/nieuws/2601399/heel-holland-hannest-met-avg-het-is-doorgeslagen>
3. "*Angst voor privacywet AVG blijkt ongegrond*", Financieel Dagblad, E. Isitman, 31 januari 2019, <https://fd.nl/achtergrond/1286970/angst-voor-privacywet-avg-blijkt-ongegrond>
4. "*Paniek rondom nieuwe Europese privacywet is helemaal niet nodig*", Financieel Dagblad, E. Thole en Ö. Zivali, 23 mei 2018, <https://fd.nl/opinie/1255183/paniek-rondom-nieuwe-europese-privacywet-is-helemaal-niet-nodig>
5. "*Grip op persoonsgegevens: Jaarverslag 2018*", Autoriteit Persoonsgegevens, A. Wolfsen, M. Verdier en K. Mur, april 2018, https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/atoms/files/ap_jaarverslag_2018.pdf
6. "*Toezichthouder privacy: 'Het werk loopt ons over de schoenen'*", Financieel Dagblad, J. Leupen en J. Piersmay, 4 april 2019, <https://fd.nl/economie-politiek/1295436/toezichthouder-privacy-het-werk-loopt-ons-over-de-schoenen>
7. ECLI:NL:RBAMS:2018:7397 r.o. 3.2, Rechtbank Amsterdam, 12 oktober 2018, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2018:7397>
8. ECLI:NL:RBAMS:2018:7397 r.o. 4.13, Rechtbank Amsterdam, 12 oktober 2018, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2018:7397>
9. ECLI:NL:RBAMS:2019:645 r.o. 4.4, Rechtbank Amsterdam, 31 januari 2019, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2019:645>
10. ECLI:NL:RBNHO:2019:4245 r.o. 4.2, Rechtbank Noord Holland, 22 mei 2019, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBNHO:2019:4245>
11. ECLI:NL:RBOVE:2019:1827, Rechtbank Overijssel, 28 mei 2019, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBOVE:2019:1827>

Tot slot

Bronvermelding

---

12. ECLI:NL:RBOVE:2018:2496, Rechtbank Overijssel, 18 juli 2018, <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBOVE:2018:2496>
13. "*Special Eurobarometer 487a: The General Data Protection Regulation*", Europese Commissie, maart 2019, <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/search/general%20data%20protection%20regulation/surveyKy/2222>
14. "*Nieuwe kansen en nieuwe verplichtingen*", Europese Commissie, 25 mei 2018, <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/44d8441b-5fc5-11e8-ab9c-01aa75ed71a1/language-nl>
15. "*Besluit tot invordering en voornemen tot publicatie*", Autoriteit Persoonsgegevens, A. Wolfsen, 2 augustus 2019, https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/atoms/files/invorderingsbeschikking_tgb.pdf
16. "*Financieel jaarverslag 2018*", Coöperatie Menzis, 29 maart 2019, <https://www.zorgictzorgen.nl/wp-content/uploads/2019/04/Jaarrekening-2018-Cooperatie-Menzis-UA.pdf>
17. "*Beleidsregels van de Autoriteit Persoonsgegevens van 19 februari 2019 met betrekking tot het bepalen van de hoogte van bestuurlijke boetes*", Staatscourant, 14 maart 2019, <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/atoms/files/stcrt-2019-14586.pdf>
18. "*DLA Piper GDPR Data Breach Survey: February 2019*", DLA Piper, februari 2019, https://www.dlapiper.com/~/_media/files/insights/publications/2019/02/dla-piper-gdpr-data-breach-survey-february-2019.pdf
19. "*Meldplicht datalekken: facts & figures*", Autoriteit Persoonsgegevens, 1 februari 2019, https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/atoms/files/jaarrapportage_meldplicht_datalekken_2018.pdf
20. "*GDPR in numbers*", Europese Commissie, maart 2019, <http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/search/general%20data%20protection%20regulation/surveyKy/2222>

HODARI levert diensten op het gebied van security, privacy, risk, governance en compliance. Wij brengen IT op orde door risico's in informatiebeveiliging te beperken en wij helpen organisaties aantoonbaar in control te komen. HODARI biedt kwalitatief hoogwaardige oplossingen waarbij de meest complexe vraagstukken tot in detail zijn opgelost. Wij hebben ruime ervaring opgedaan binnen verschillende sectoren, zoals de financiële sector, energiesector, (rijks)overheid, advocatuur, IT-dienstverleners en retail. Regelmatig handelen wij binnen gevoelige situaties (zoals verkoop, reorganisatie, auditbevindingen of toezicht) waaraan wij ons op gepaste wijze aanpassen.

HODARI B.V.

071-2032385
hodari.nl

L. (Lodewijk) Benjaminse
lodewijk.benjaminse@hodari.nl